

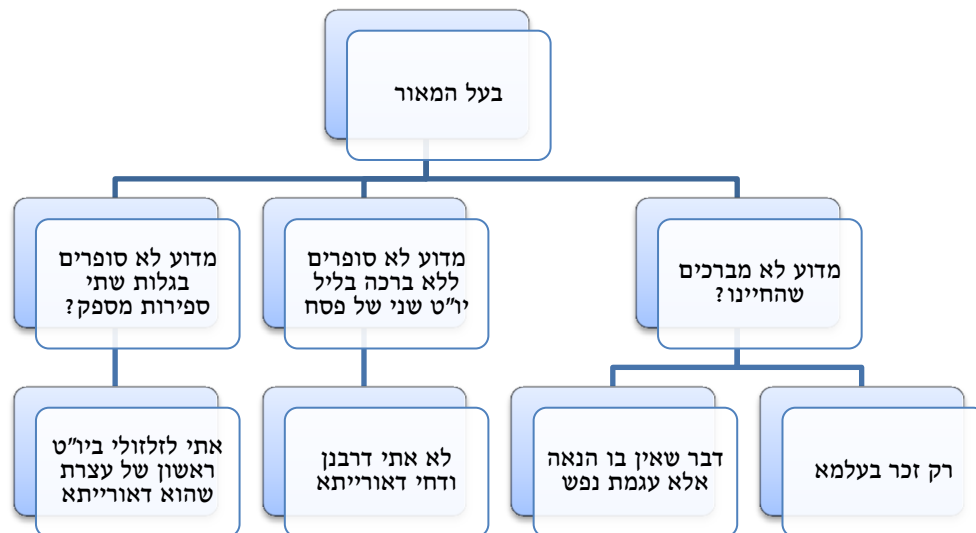
1. הר"ן על הר"ף מסכת פסחים דף כח עמוד א

וכי היכי דמצוה למימני יומי ה"נ מצוה למימני שבועי. ומצוה למימני שבועי פלוגתא היא במנחות פ' ר' ישמעאל דגרסי' התם אמר אביי מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי רבנן דבי רב אשי מנו יומי ומנו שבועי אממר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש בעלמא הוא וכיון דאביי ורבנן דבי רב אשי מנו יומי ומנו שבועי ק"ל כותייהו אף על גב דאמימר פליג עלייהו. והפירוש הנכון במצוה למימני שבועי היינו בתשלום כל שבוע ושבוע אבל ברוב המקומות החמירו על עצמם לומר בכל יום היום כך וכך לעומר שהם כך וכך שבועות וימים כך ורוב מפרשים מסכימים דספירת העומר עכשיו דליכא הבאה ולא קרבן אינה אלא מדרבנן בעלמא זכר למקדש כדאמר אממר התם זכר למקדש בעלמא הוא: ובהגדה גם כן אמרו בשעה שאמר להם משה תעבדון את האלהים על ההר הזה אמרו לו ישראל משה רבינו אימתי עבודה זו אמר להם לסוף חמשים יום והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו מכאן קבעו חכמים לספירת העומר כלומר בזמן הזה שאין אנו מביאין קרבן ולא עומר אלא מחשבין נ' יום לשמחת התורה כמו שמנו ישראל באותו זמן וזה ודאי דרך מדרש הוא דעיקרא דמילתא זכר למקדש כדאמר אממר. אבל מ"מ כל זה מוכיח שאין הספירה עכשיו אלא מדרבנן ולפיכך אמרו בתוספות דכיון דמדרבנן היא טוב לספור ביום ראשון בספק חשיכה כדי שיהיו שבע שבתות תמימות לגמרי ואין זה נכון שיכניס עצמו בספק לכתחלה ואי משום תמימות אין להחמיר בתמימות בזמן הזה שהוא מדרבנן טפי מספירה דאורייתא אלא כל שסופר בלילה תמימות קרינן ביה. אבל הרמב"ם ז"ל כתב בפ' ח' מהלכות תמידין ומוספין שמצוה זו של ספירת העומר מוטל' על כל איש ישראל בכל מקום ובכל זמן ומשמע לי דסבירא ליה ז"ל דאמימר דלא הוה מני שבועי הוא דס"ל דזכר למקדש בעלמא הוא ולפיכך היה פוטר עצמו מן השבועות אבל אינך רבנן דהוו מנו יומי ושבועי דקיימא לן כותייהו סבירא להו דבזמן הזה דאורייתא.

וכתב מר יהודאי ז"ל דמאן דלא מני עומר בליליא קמא לא מני בשאר לילות פירוש דמשום דבעינן תמימות אבל בשאר לילות היכא דלא מני מאורתא מני מיממא ורב האי ז"ל חולק ואומר דאי משום דבעי תמימות שכח באחד הימים נמי חסר המנין ולפיכך הוא אומר שאם לא ספר בלילה סופר ביום וכן כתוב בהלכות גדולות שסופר ביום ונראה שסומכין הן על מתניתין דבס"פ ר' ישמעאל במנחות דתנן התם (דף עא א) מצותה לקצור בלילה ואם נקצר ביום כשר וכיון דקצירה דיעבד ביום אף ספירה דיעבד ביום אבל ר' יצחק ז"ל אומר שאינו סופר ביום ומתני' דסוף פרק רבי ישמעאל ליתא דקיימא לן כסתם מתני' דמגלה (דף כ ב) דקתני כל הלילה כשר לקצירת העומר והתם בס"פ ר' ישמעאל מיייתנן לה ואמר' עלה מה דיום בלילה לא אף דלילה ביום לא אלמא נקצר ביום פסול וכיון דקצירה פסולה ביום ספירה נמי ליתא ביום דהא תליא כדתניא בברייתא דלעיל יכול יקצור ויביא ואימתי שירצה יספור תלמוד לומר מהחל חרמש וגו' וקתני נמי בסיפא שקצירה וספירה בלילה והבאה ביום וסתמא דהתם עדיפא ליה דתני לה גבי הלכתא פסיקתא. וכתוב עוד בהלכות גדולות אם שכח יום א' ולא ספר שוב אינו סופר דבעינן תמימות וליכא ובתוספות חלקו עליו:

וכתוב בספר המאור שיש שואלין מה טעם א"א זמן בספירת העומר ועוד מה טעם אין אנו סופרים בלא ברכה ביום טוב שני של פסח כדאמרינן בסוכה (דף מז ב) בשמיני ספק שביעי מיתב יתבינן ברוכי לא מברכינן מפני שברכת הסוכה עומדת כנגד קדוש היום [הכי נמי ברכת העומר עומדת

כנגד קידוש היום] ונמני מימני ולא ליבריך ברוכי ועוד מה טעם אין אנו סופרין ב' ספירות מספק כמו שאנו עושין שני י"ט מספק. והוא ז"ל השיב דכיון דספירת העומר אינו אלא לזכר בעלמא דהכי אסיקנא בדוכתיה במנחות אמימר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש הוא ואנו שאנו מונין ימים ושבועות מנהג הוא בידינו אבל להטעינו זמן אין לנו ועוד שלא מצינו ברכת זמן אלא בדבר שיש בו שום הנאה כגון נטילת לולב שהיא באה לשמחה ותקיעת שופר לזכרון לאבינו שבשמים ומקרא מגלה דחס רחמנא עלן ופרקינן ופדיון הבן שמברך אבי הבן שהחיינו לפי שיצא מספק נפל דכל ששהה ל' יום באדם אינו נפל ולספירת העומר אין בו זכר לשום הנאה אלא לעגמת נפש לחורבן בית מאווינו. ואם אמרו בשמיני ספק שביעי של סוכה מיתב יתבינן ברוכי לא מברכינן שלא תבא ברכה מכח יום טוב ב' מדרבנן ותקור יום טוב ראשון של שמיני של חג דאורייתא שהוא עומד כנגדה ומשום הכי יתבינן ולא מברכינן אבל אנו היאך נקור ברכת ספירת העומר משום יום טוב שני דרבנן שהוא עומד כנגדה ולא אתי דרבנן ודחי דאורייתא הילכך מונין ומברכינן. ואם באנו לספור שתי ספירות מספק נמצא ספירה שניה מושכת עד יום טוב ראשון של עצרת ואתי לזלזולי ביום טוב ראשון דאורייתא הילכך אין לנו אלא מה שנהגנו.

המקומות שנהגו שלא למנות שבועות בכל יום ויום עד מלאת השבוע ובסוף כל השבוע כן הוא המנהג היפה:

2. רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ז

הלכה כב: מצות עשה לספור שבע שבתות תמימות מיום הבאת העומר שנאמר וספרתם לכם ממחרת השבת שבע שבתות, ומצוה למנות הימים עם השבועות שנאמר תספרו חמשים יום, ומתחילת היום מונין לפיכך מונה בלילה מליל ששה עשר בניסן.

הלכה כג: שכח ולא מנה בלילה מונה ביום ואין מונין אלא מעומד, ואם מנה מיושב יצא.

הלכה כד: מצוה זו על כל איש מישראל ובכל מקום ובכל זמן, ונשים ועבדים פטורין ממנה.

הלכה כה: וצריך לברך בכל לילה בא"י אמ"ה אקב"ו על ספירת העומר קודם שיספור, מנה ולא בירך יצא ואינו חוזר ומברך.

3. כסף משנה הלכות תמידין ומוספין פרק ז

[כב] מצות עשה לספור שבע שבתות תמימות וכו' עד מליל ט"ז בניסן. במנחות פרק רבי ישמעאל (דף ס"ו):

שכח ולא מנה בלילה מונה ביום. כן כתב בה"ג:

[כג] ואין מונין אלא מעומד וכו'. כתב הר"י בן גיאת שזה קבלה מפי רבותינו ואסמכוה אקרא דבקמה קרי ביה בקומה. ובזהוהר פרשת תצוה כתב סוד הדבר למה צריך למנות מעומד:

[כד] מצוה זו על כל איש מישראל. בפרק ר' ישמעאל תנו רבנן וספרתם לכם שתהא ספירה לכל אחד ואחד. ומ"ש בכל מקום ובכל זמן. דעת רבינו שאף בזמן הזה היא מצוה מן התורה ובפרק ר' ישמעאל (דף ס"ו) אמרינן אמר אביי מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי [רבנן] דבי רב אשי מני יומי ומני שבועי אממר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש [הוא]. ופירש"י ולא מני שבועי אמר האי מניינא דהשתא לאו חובה הוא דהא ליכא עומר אלא זכר למקדש בעלמא הוא הילכך ביומי סגי עכ"ל. ומשמע דאביי ורב אשי נמי סברי דזכר למקדש בעלמא הוא ואפ"ה מצוה למימני שבועי. ומדברי רבינו נראה שהוא מפרש דאי הוה סבירא להו דזכר למקדש בעלמא הוא לא הוה מצרכי למימני שבועי ומשום דסבירא ליה דגם בזמן הזה מצוה מן התורה מצרכי למימני שבועי ופסק כוותייהו וכ"כ הר"ן לדעת רבינו. ומ"ש ונשים ועבדים פטורין ממנה. משום דמצות עשה שהזמן גרמא הוא:

[כה] וצריך לברך בכל לילה וכו'. פשוט הוא שמברכין עליה כדרך שמברכין על כל המצות. ומ"ש מנה ולא בירך יצא וכו'. פשוט הוא דברכות אינם מעכבות:

4. ערוך השולחן אורח חיים סימן תפט סעיף ג

אבל לא כן דעת הרמב"ם בפ"ז מתמידין דין כ"ב וז"ל מצות עשה לספור שבע שבתות תמימות מיום הבאת העומר וכו' ומצוה זו על כל איש מישראל בכל מקום ובכל זמן ונשים ועבדים פטורין ממנה עכ"ל הרי שכתב שהיא מצות עשה בכל מקום ובכל זמן והוא מפרש בגמ' שם דפליגי אמוראי בזה דאממר דמני יומי ולא שבוע ס"ל דזהו מדרבנן זכר למקדש ואביי ורבנן דבי רב אשי דאמרי מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבוע כמו שאנו עושים סברי דהוה דאורייתא [כ"מ] ופסק כרבים ואף על גב דעתה אין קרבן י"ל דעיקר הספירה הוא למתן תורה כמו שמנו ישראל מקודם לפי המדרש שהבאנו אך הקדוש ברוך הוא צוה להביא קרבנות בתחלת המניין מעומר שעורים ובסופו מחטים להורות דבלתי התורה אנחנו כבהמות נדמה שמאכלן שעורים כמו שאמרו בסוטה [ט"ו]: שקרבן סוטה הוא מן השעורים היא עשתה מעשי בהמה לפיכך קרבנה מאכל בהמה ע"ש וכשקבלו התורה הוי דמות אדם להנה ולכן קרבנם מן החטים מאכל אדם ולכן צותה התורה למנות להקרבן אבל עיקר הכוונה הוא למתן תורה ולכן המצוה גם בזמן הזה [כנלע"ד]:

5. טור אורח חיים הלכות פסח סימן תפט

ערבית אחר התפלה מתחילין לספור העומר שזמנו מתחלת ליל ט"ז בניסן ומונה והולך מ"ט יום וזמן הספירה מתחילת הלילה ואפילו אינו לילה ממש אלא ספק חשיכה יכולין לספור שכח לספור

בתחלת הלילה הולך וסופר כל הלילה ומצוה על כל אחד ואחד לספור לעצמו וצריך לספור מעומד ולברך תחלה וסופר הימים והשבועות כיצד ביום הראשון עומד ומברך על ספירת העומר היום יום אחד עד שמגיע לשבעה ימים ואז יאמר היום שבעה ימים שהם שבוע אחד וביום שמונה יאמר היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום אחד עד שיגיע ל"ד יאמר היום ארבעה עשר ימים שהם ב' שבועות וכן לעולם וכתב אבי העזרי "א שא"צ למנות הימים רק עד שיגיע לשבוע כגון היום יום אחד עד שיגיע לשבעה ימים ואז יאמר היום שבעה ימים שהם שבוע אחד אבל מכאן ואילך א"צ למנות ימים של שבוע שעברה עם השבוע הבא אלא ביום שמנה יאמר היום שבוע אחד ויום אחד ואצ"ל היום שמנה ימים שכבר מנאם בשבוע שעבר וכן ביום ט' עד שיגיע ל"ד יאמר היום ארבעה עשר ימים שהם שני שבועות וביום ט"ו יאמר היום ב' שבועות ויום אחד וכן לעולם ויש אומרים שאין להזכיר השבועות אלא בסוף השבוע כגון ביום ז' יאמר היום ז' ימים שהן שבוע אחד וביום ח' אינו אומר אלא היום ח' ימים עד שיגיע ל"ד וכן לעולם וכאשר כתבתי כן נהגו וכן עיקר:

וכתב עוד אבי העזרי היכא דפתח ואמר בא"י אמ"ה אדעתא דלימא היום ארבעה שהוא סבור שהם ארבעה ונזכר וסיים בחמש והן חמשה מי אזלינן בתר פתיחה וכיון דפתח אדעתא דלימא ארבעה לא נפיק או דלמא בתר חתימה אזלינן וכדין חתים ונפיק אי נמי איפכא הם ד' ופתח אדעתא דלימא ארבעה וטעה וסיים בה' מי אזלינן בתר פתיחה ונפיק או בתר חתימה ולא נפיק ומסתברא דבתרווייהו לא נפיק דבעיא פתיחה וחתימה ודאי. אם אינו יודע החשבון ופתח אדעתא דליסיים כמו שישמע מחבירו ושתק עד שישמע מחבירו וסיים כמוהו יצא דפתיחה וחתימה איכא ע"כ:

כתב בעל הלכות גדולות שאם שכח לברך כל הלילה שיספור ביום ואינו נראה לר"י וא"א הרא"ש ז"ל כתב שיספור ביום בלא ברכה. כתב עוד בה"ג שאם שכח לברך באחד מן הימים שלא יברך עוד בימים שלאחריו ורב סעדיה כתב שאם שכח באחד מן הימים יברך בימים שלאחריו חוץ מלילה הראשון שאם שכח ולא בירך בו שלא יברך עוד ורב האי כתב בין בלילה הראשון בין בשאר לילות אם שכח ולא בירך בו יברך בשאר לילות וכ"כ הר"י:

אסור לאכול חדש אף בזמן הזה עד תחלת ליל י"ח בניסן ל"ש לחם ול"ש קלי ול"ש כרמל:

6. בית יוסף אורח חיים סימן תפט

ג - ד כתב ה"ר דוד אבודרהם (עמ' רמב) כתוב במחזור ויטרי (ח"א עמ' 301) המתפלל עם הציבור מבעוד יום מונה עמהם בלא ברכה מימר אמר אם אזכור בלילה בביתי אחזור ואברך כדין ונמצא שלא בירכתי לבטלה ואם אשכח הרי מניתי ימים ושבועות למצוה אבל כתב הרמב"ם (תמידין ומוספין פ"ז ה' כה) אם מנה ולא בירך יצא וכן עיקר ולפיכך צריך ליזהר מי ששואל אותו חבירו כמה ימי הספירה שיאמר לו אתמול היו כך וכך שאם אומר לו היום כך וכך נמצא שכבר מנה ואינו יכול לחזור ולמנות בברכה ודוקא כשהגיע זמן הספירה דהיינו בין השמשות אבל אם שאל אותו מבעוד יום ואמר לו כמה יהיה לנו מהספירה זה הלילה יכול לומר לו כך וכך הם ואין בזה חשש עכ"ל: כתב הרשב"א (ח"א סי' תנח) שאלת כשחזן מקדים לברך והקהל עונין אחריו אמן מי שחזר וברך לאחר מכאן אם הוא ברכה לבטלה. תשובה אם דעת היחידים שלא לצאת בספירת השליח צבור צריך לחזור ולברך ואף על גב דקיימא לן מצות אין צריכות כוונה כתבו רבותינו הצרפתים (סוכה לט. תוד"ה עובר) דדוקא מן הסתם אבל אם אינו רוצה לצאת בו לא ע"כ:

7. בית יוסף אורח חיים סימן תפט

ו וכתב עוד אבי העזרי (שם עמ' 175) היכא דפתח ואמר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אדעתא דלימא היום ארבעה וכו'. כן כתב המרדכי בפרק ב' דמגילה (סי' תתג) וכתב שם שלמד כן מדאיבעיא לן בסוף פרק קמא דברכות (יב.) היכא דנקיט כסא דשכרא בידיה ופתח אדעתא דחמרא וסיים בדשכרא אי אזלינן בתר פתיחה או בתר חתימה ולא איפשיטא וכיון דספירה דאורייתא אזלינן לחומרא וצריך לחזור ולברך וכדאמרין בפרק מי שמתו (ברכות כא.) ספק אמר אמת ויצב ספק לא אמר חוזר קסבר אמת ויצב דאורייתא וחוזר ואומר אמת ויצב ואין בו ברכה לבטלה הכי נמי ספירת העומר דאורייתא וחוזר ומברך וסופר עכ"ל ולפי מה שכתבתי [לעיל] (ד"ה ומ"ש זמן) בשם הר"ן (כח. דבור ראשון) שרוב המפרשים מסכימים דספירת העומר עכשיו אינה אלא מדרבנן בעלמא הוא ספיקא במידי דרבנן ולקולא (שבת לד.) ואינו חוזר ומברך:

8. שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תפט

סעיף א: בליל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר, ואם שכח לספור בתחלת הלילה הולך וסופר כל הלילה. ומצוה על כל אחד לספור לעצמו. וצריך לספור מעומד ולברך תחלה. וסופר הימים והשבועות. כיצד, ביום הראשון אומר: היום יום אחד (בעומר), עד שמגיע לשבעה ימים ואז יאמר: היום שבעה ימים שהם שבוע אחד (בעומר), וביום שמיני יאמר: היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום אחד (בעומר), וכן עד שיגיע לארבעה עשר ימים יאמר: היום ארבעה עשר ימים שהם שני שבועות (בעומר), ועל דרך זה מונה והולך עד מ"ט יום.

סעיף ב: אם טעו ביום המעונן וברכו על ספירת העומר, חוזרים לספור כשתחשך. והמדקדקים אינם סופרים עד צאת הכוכבים, וכן ראוי לעשות.

סעיף ג: המתפלל עם הצבור מבעוד יום, מונה עמהם בלא ברכה. ואם יזכור בלילה יברך ויספור. הגה: ואפילו ענה אמן על ברכת הקהל, אם היה דעתו שלא לצאת, יחזור ויברך ויספור בלילה (ב"י בשם רשב"א).

סעיף ד: מי ששואל אותו חבירו בין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה, יאמר לו: אתמול היה כך וכך, שאם יאמר לו: היום כך וכך, אינו יכול לחזור ולמנות בברכה; אבל קודם בין השמשות, כיון שאין זמן ספירה אין בכך כלום. הגה: וכשהגיע הזמן, אסורין לאכול עד שיספור. ואפילו התחיל לאכול, פוסק וסופר; מיהו אם התחיל לאכול קודם שהגיע הזמן, אינו צריך להפסיק אלא גומר אכילתו וסופר אחר כך (ד"ע למאן דאמר ספירה בזמן הזה דאורייתא).

סעיף ה: אם אינו יודע החשבון, ופתח אדעתא דלסיים כמו שישמע מחבירו, ושתק עד ששמע מחבירו וסיים כמוהו, יצא.

סעיף ו: אם פתח ואמר: בא"י אמ"ה אדעתא דלימא היום ד', שהוא סבור שהם ד', ונזכר וסיים בה', והם ה'; או איפכא, שהם ד' ופתח אדעתא דלימא ארבעה, וטעה וסיים בה', אינו חוזר ומברך.

סעיף ז: שכח ולא בירך כל הלילה, יספור ביום בלא ברכה.

סעיף ח: אם שכח לברך באחד מהימים, בין יום ראשון בין משאר ימים, סופר בשאר ימים בלא ברכה; אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר, יספור בשאר ימים בברכה.

סעיף ט: ליל שבת וליל יום טוב מברכים וסופרים אחר קידוש בבית הכנסת; ובמוצאי שבת וי"ט, קודם הבדלה אחר קדיש תתקבל; וכשחל יום טוב האחרון של פסח במוצאי שבת, דאז אומר קידוש והבדלה בפעם אחת, יש לספור קודם שמברכין על הכוס בבית הכנסת. הגה: ואם אין לו יין וצריך לקדש יקנה"ז, ע"ל סימן רצ"ו.

סעיף י: אסור לאכול חדש אף בזמן הזה, בין לחם בין קלי בין כרמל, עד תחלת ליל י"ח בניסן; ובארץ ישראל, עד תחלת ליל י"ז בניסן.

9. מגן אברהם סימן תפט

א מתחילין לספור. הקש' הכ"מ פ"ו דסוכ' היאך מברכין על הספיר' ביום טוב שני ולא חיישי' לזילותא ד"ט דהא מה"ט לא מברכין על הסוכ' בשמיני וי"ל דהתם או' על הכוס את יום ש"ע הזה ואם יברך על הסוכ' סתרי אהדדי משא"כ כאן א"נ כיון דאנן בקיעינן /בקיאינן/ בקביעא דירחא א"כ מדינא אין צריך לישב בשמיני בסוכ' לכן אין מברכין אבל הכא הוי איפכא דמדינא צריך לספור היום לכן מברכין עכ"ל, נשים פטורו' מספיר' דהוי מ"ע שהז"ג (רמב"ם וכ"כ בזוהר תצו' ע' שי"ט) ומיהו כבר שווי' עלייהו חובה:

10. ערוך השולחן אורח חיים סימן תפט

והנשים פטורות משום דהוי מצות עשה שהזמן גרמא ומכל מקום נהגו לברך ולמנות ככל מצות עשה שהזמן גרמא שהנשים נוהגות כשופר וסוכה ולולב:

11. מנחת חינוך פרשת אמור מצוה שו

ונשים ועבדים פטורים ממצוה זו דהוי מ"ע שהז"ג ועמג"א כתב דהאידינא שווייא עלייהו חובה. וד"ז צ"ע והוא דבר חדש דנשים אם קבלו עליהם לעשות מ"ע שהם פטורין יתחייבו מפני דשווייא עלייהו חובה ולא ראיתי כן בשום מקום ואינו דומה לתפלת ערבית עיין בראשונים וכאן יש דיעות דאסור להו לעשות מ"ע שהז"ג ולכ"ע אינו מצוה כלל והיאך שוויי' חובה. ולא ידעתי מוצא הדברים של ד' המג"א.

מנחת חינוך

רבי יוסף ב"ר משה באב"ד נולד בשנת תקס"א (1801) בגליציה למשפחת רבנים מיוחסת. בילדותו נודע כעילוי, ובבגרותו שימש כרב בערים שונות בגליציה ופולין. בשנת תרי"ז (1857) מונה לרב בטרנופול, ושימש בתפקידו עד לפטירתו בשנת תרל"ד (1874). היה מקורב לכמה אדמו"רים, ובייחסי ידידות עם גדולי הרבנים בדורו. רבי יוסף התפרסם בעיקר בזכות ספרו החשוב "מנחת חינוך", שהוא ביאור על "ספר החינוך" המיוחס לרא"ה. בספר קיימת הרחבה למדנית מיוחדת - במינה בכל הנושאים הנידונים בו, תוך העלאת אפשרויות

12. משנה ברורה סימן תפט

(א) בליל שני - כתבו האחרונים דאומרים מערבית השיך ליום ב' אפילו חל ליל שני במו"ש ואף על פי דבשאר חגים שחל יום ראשון בשבת אומרים מערבית של יום א' בליל שני שאני הכא דהמערבית הוא מענין של ספירה:

(ב) אחר תפלת ערבית - וקודם עלינו דכל מה דאפשר לאקדומי מקדמינן כדי שיתקיים יותר מה שכתוב תמימות תהינה:

(ג) מתחילין לספור וכו' - ונשים ועבדים פטורות ממצוה זו דהוי מ"ע שהזמן גרמא וכתב המ"א מיהו כבר שויא עלייהו חובה וכמדומה דבמדינותינו לא נהגי נשי כלל לספור וכתב בספר שולחן שלמה דעכ"פ לא יברכו דהא בודאי יטעו ביום אחד וגם ע"פ רוב אינם יודעים פירוש המלות:

(ד) הולך וסופר וכו' - דכל שלא עבר הלילה לא נפיק עדיין מכלל הכתוב תמימות תהינה:

(ה) לספור לעצמו - דכתיב וספרתם לכם משמע שהמצוה חל על כל יחיד ויחיד והנה משמע מזה דבספירה אינו כמו בשאר מצות התלוי באמירה לענין קידוש והבדלה וכי"ב דאם שמע לחבירו ונתכוין לצאת דיוצא בזה משום דשומע כעונה והכא גילתה התורה דלא יצא כל כמה דלא ספר בעצמו אבל יש מאחרונים שכתבו דכונת התורה הוא רק דלא נימא דמצוה זו אב"ד לבד קאי כמו בשמיטין ויובלות דכתיב שם וספרת לך אלא קאי אציבור אבל באמת אם שמע מחבירו שספר והתכוין לצאת וגם חבירו כוון להוציאו יצא כמו בכל מקום דקיי"ל שומע כעונה וכל זה בספירה אבל בברכה שמברכין על הספירה דכו"ע אפשר לצאת ע"י חבירו אפילו הוא בקי וכמו בכל הברכות מיהו מנהג בכל ישראל שכל אחד מברך וסופר לעצמו ואין סומכין על הש"ץ. כתבו האחרונים דספירה מותר בכל לשון ובלבד שיבין אותו הלשון ואם אינו מבין אפילו סיפר בלשה"ק אינו יוצא דכיון דלא ידע מאי קאמר אין זה ספירה:

13. ביאור הלכה סימן תפט

* לספור העומר - הנה דעת הרמב"ם והחינוך שהוא נוהג מן התורה גם עתה אכן דעת הטור ושו"ע וכמה פוסקים שאינה בזה"ז אלא זכר למקדש שהקריבו עומר וכן הוא סוגית הפוסקים בסימן זה אכן באמת הרמב"ם ג"כ לאו יחידאה הוא בדעתו שגם דעת רבינו ישעיה כן הוא עיין בשב"ל ריש סימן רל"ד וכן הוא ג"כ דעת ר' בנימין שם עיין שם בסוף הסימן וכן הוא ג"כ דעת ראב"ה הובא באו"ז סי' שכ"ט ומשמע שם דגם האו"ז מודה ליה בדינו ע"ש. וכן מדברי רב יהודאי ורב עמרם ור"ץ גיאות שהסכים לדבריהם והובא בעיטור שאם לא מנה מבערב שהפסיד דמקפידין אנו על תמימות משמע לכאורה שהוא מן התורה ולא לזכר בעלמא מדדחי העיטור לדבריהם מטעם דספירת העומר לדין ליתא מדאורייתא דהשתא ליכא לא הבאה ולא קרבן וליכא לדקדוקי בתמימות משמע דלדידהו הוי דאורייתא [אמנם י"ל קצת דס"ל דאף שהוא רק זכר למקדש עשאוהו רבנן כעין דאורייתא דדוקא תמימות] ולפ"ז יש סעד גדול למנהגנו שאנו זהירים שלא לספור עד צאת הכוכבים אחרי דלדעת כמה רבוותא הוא דאורייתא אח"כ מצאתי כעין זה ג"כ בא"ר אלא שלא זכר כל הני גדולים שכתבנו:

* ומצוה על כל אחד וכו' - עיין מ"ב שכתבתי מחלוקת האחרונים אם אמרינן בזה שומע כעונה והוא מחלוקת הלבוש וח"י עם הפר"ח דלבוש וח"י כמו דלענין לולב דרשינן ולקחתם לכם לכל אחד ואחד כמו כן הכא צריך כל אחד ואחד בעצמו לספור ופר"ח מיקל בזה וכן נוטה דעת הברכי יוסף ולענ"ד ד"ז פלוגתא בין הראשונים דרש"י פירש שם במנחות ס"ה ע"ב על מה דקאמר שם בגמרא לכל אחד ואחד שכל אחד חייב לספור וביאר בחידושי הרשב"א דבריו דאי כונת התורה לצבור לבד ולא לכל יחיד ויחיד הו"ל למימר וספרתם לבד ולשתוק ומדקאמר לכם משמע דבא

לומר לכל אחד ע"ש הרי דהמצוה שייך על כל יחיד ויחיד בפ"ע ולעומת זה מלשון הקדמון הרי"ץ גיאות משמע שאחד יכול להוציא את חבריו בזה דז"ל שם בהלכות ספירה ואנו כן קבלנו מרבתינו אסמכתא לספירת העומר בעמידה מדכתיב מהחל חרמש בקמה שאין ת"ל בקמה ללמדך שבקומה ובעמידה ובמוצ"ש שאומרים לאחר תפלת ערבית ויהי נועם וקדושה דסידרא כשהן יושבין נהגו ראשונים לברך ש"ץ מעומד וכל הקהל עונין אמן בכונה שלא להטריח הצבור לחזור ולעמוד עכ"ל וכ"כ בעל אורחות חיים בשם ר"ה גאון עי"ש ומשמע מזה דיוצאין בספירתו דאם כוונתם הוא שאין יוצאין רק בברכה גרידא וא"כ עכ"פ צריכין לעמוד בשביל הספירה גופא לצריכה להיות מעומד וכנ"ל [ולענ"ד יש לעיין אפילו לפירש"י הנ"ל היכא שאינו בקי לספור בעצמו אפשר שחבירו יכול להוציאו ולא גרע ממה דק"ל לענין בהמ"ז שאין אחד יכול להוציא את חבריו לכ"ע אא"כ אכל בעצמו משום דכתיב ואכלת ושבעת מי שאכל הוא יברך ואפ"ה ק"ל דסופר מברך ובור יוצא ואפשר ה"ה הכא וצ"ע] הרי ביררנו דד"ז פלוגתא דרבוותא הוא וע"כ לכתחלה בודאי צריך כ"א לספור בעצמו אכן בדיעבד אם שמע מחבירו וכוון לצאת יחזור ויספור בלי ברכה וכ"כ הפמ"ג:

14. טור אורח חיים הלכות פסח סימן תצג

נוהגין בכל המקומות שלא לישא אשה בין פסח לעצרת והטעם שלא להרבות בשמחה שבאותו זמן מתו תלמידי ר"ע וכתב הרי"י גיאת דוקא נישואין שהוא עיקר שמחה אבל לארס ולקדש שפיר דמי ונישואין נמי מי שקפץ וכנס אין עונשין אותו אבל אם בא לעשות בתחלה אין מורין לו לעשות כן וכזה הורו הגאונים ויש מקומות שנהגו שלא להסתפר ויש מסתפרי' מ"ג בעומר ואילך שאומרים שאז פסקו מלמות מצאתי כתוב מנהג שלא לעשות מלאכה מפסח ועד עצרת משקיעת החמה עד שחרית משום תלמידי רבי עקיבא שמתו סמוך לשקיעת החמה ונקברו אחר שקיעת החמה והיה העם בטלין ממלאכה על כן גזרו שלא לעשות שמחה בינתיים ונהגו הנשים שלא לעשות מלאכה משתשקע החמה ועוד שאנו סופרים העומר אחר שקיעת החמה וכתוב שבע שבתות תהיינה מלשון שבות ולשון שמיטה שבע שבתות וכתוב וספרת לך שבע שבתות שנים מכאן שהספירה כבית דין מה שנת השמיטה אסור במלאכה אף זמן ספירת העומר דהיינו לאחר שקיעת החמה אסור במלאכה:

15. שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תצג סעיף ד

נהגו הנשים שלא לעשות מלאכה מפסח ועד עצרת, משקיעת החמה ואילך.

16. ט"ז אורח חיים סימן תצג ס"ק ג

(ג) שלא לעשות מלאכה כו'. שנקברו אחר שקיעת החמה והיו העם בטלים ממלאכה. וכ' הטור עוד טעם לפי שאז סופרין העומר וכתוב שבע שבתות מלשון שבות ול' שמיטה ג"כ שבע שבתות דכתיב וספרת לך שבע שבתות מה שנת השמיט' אסורה במלאכה אף זמן ספירת עומר דהיינו לאחר שקיעת החמה אסור במלאכה ע"כ ולפי טעם זה נראה דלאחר דלאחר שספר מותר במלאכה תיכף כנ"ל: בענין הפטור אחרי וקדושים כתבתי סימן תכ"ח:

17. עולת שבת סימן תצג ס"ק ד

ד נהגו הנשים וכו'. לפי הטעמים שמפורשים בטור משמע דלאו דוקא נשים הוא הדין האנשים. וכן כתב בכנסת הגדולה מהדורא קמא [הגהות טור]:

18. ש"ת שיח יצחק סימן רכב

המג"א בסימן [תפ"ט סק"א], כותב שרמב"ם [פ"ז מתמידין ומוספין הכ"ד] כתב, שנשים פטורות מספה"ע, אמנם השתא כבר קבלו עליהם חובה, ע"ש.

ולענ"ד נראה, דהנה ידוע מכלבו [סי' ע"ג], שע"כ פטורות נשים ממצות עשה שהזמן גרמן, לפי שמשועבדות לבעלה למלאכה, והנה הטור והמחבר כתבו בסו"ס תצ"ג [ס"ד], ונהגו הנשים שלא לעשות מלאכה משתקע החמה בכל לילי הספירה, וע"ש בטו"ז [סק"ג]. (ובליקוטי שלמה ר"ה דף ע"ב ע"א, מביא משו"ת שואל ומשיב מהדורה ג' ח"א סי' תס"ד, שכותב דלפי טעם אבודרהם [סדר תפלות של חול, השער השלישי], דלהכי אשה פטורה ממצות עשה שהזמן גרמן דמשועבדת לבעל, וא"כ בשבת וי"ט דאסורה במלאכה חייבת, ובז"ש לא חודש, לא מבעי יום טוב דאף הוא אסור במלאכה, אלא דאפילו חודש דרק היא אסורה, חייב' לקבל פני הרב, עכ"ד), ומאחר דהן מנועות ממלאכה בעת הספירה, לזאת קיבלו עליהן לספור, אף שמדינא פטורות.

19. ילקוט יוסף מועדים עמוד תטז. חזון עובדיה על הלכות יום טוב עמוד רכ

נשים פטורות ממצות ספירת העומר, הואיל ויש לה זמן קבוע. וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות. ואם רצו לספור בלי ברכה רשאות. אבל אינן רשאות לברך, שהיא ברכה לבטלה. ועל פי הסוד טוב שהנשים לא תספורנה כלל העומר אף בלי ברכה.

20. ש"ת שרידי אש חלק ב סימן צ

ענין שני: אם יש איסור בל תוסיף בספירת העומר ואם הוי מצוה שהזמן גרמא בשמחת עולם בדרשה ה' לפסח, חקר כת"ר, אם ספר יותר ממ"ט ימים אם עובר בבל תוסיף, וכתב: כיון שאמרה תורה בספירת העומר: שבע שבתות תמימות תהיינה, התמימות גם כן נכנס בכלל המצוה, וכסופרים אחר שנשלם החשבון של מנין ימי הספירה, נמצא אף שמוסיף על הימים או על השבועות, אבל הוספה זו אינה נכללת בתמימות תהיינה של ימי הספירה, כיון שכבר נשלמו שבע שבתות תמימות ולכך לא שייך בל תוסיף. וזה דבר חכמה. ולדעתי יש לומר בפשיטות, שמצות ספירת העומר אינה מצוה למנות ימים סתם, אלא למנות את הימים שבין פסח לשבועות, וא"כ אם מנה אחר שבועות לא עשה מצוה כלל ולא שייך על זה בל תוסיף.

[עמוד תרג] ועפ"ז אמרתי לבאר דברי הרמב"ן בקידושין, שספירת העומר היא מצוה שלא הזמן גרמא, והגאון בעל אבני נזר באו"ח סי' שפ"ד נתקשה מאוד לבאר דבריו, יעו"ש. ולענ"ד הוא פשוט, שמצוה שהזמן גרמא היא מצוה שיש לה זמן קבוע, הזמן הוא המסגרת של המצוה, כמו מצוה, לולב וסוכה וכו', משא"כ בספירת העומר, שהזמן הוא עצמותו של המצוה, הוא מחויב למנות אותם הימים שבין פסח לשבועות, ול"ש לומר על זה מצוה שהזמן גרמא. ודו"ק, כי עמוק הוא. והרבה יש לי להאריך בזה, ולא באתי אלא להראות את חיבתי והוקרתי לכת"ר המפליא בבקיאותו ועוצם חריפותו.

והנני ידידו המברכו בחג כשר ושמח ונזכה כולנו לראות בבנין ביהמ"ק יחיאל יעקב וויינברג